

บทที่ 9

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

หัวเรื่อง

- การจัดประเภทสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- ลักษณะของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- หลักการบัญชีสำหรับสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- การตีราคา
- ชนิดของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- การตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่แลกเปลี่ยนได้
- สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่แยกเป็นเอกเทศหรือระบุได้แต่แลกเปลี่ยนไม่ได้
- การรับรู้เป็นค่าใช้จ่าย
- สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ไม่สามารถแยกเป็นเอกเทศหรือระบุได้ : ค่าความนิยม
- การด้อยค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- การด้อยค่าของค่าความนิยม
- รายงานการวิจัยและพัฒนา
- ราคาทุนของสินทรัพย์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา
- รายงานที่เกิดขึ้นภายหลัง
- การเลิกใช้และการจำหน่าย
- การแสดงรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนในงบการเงิน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible asset) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงินที่สามารถระบุได้และไม่มีรูปธรรมซึ่งกิจการถือไว้เพื่อใช้ในการผลิตหรือจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ เพื่อให้ผู้อื่นเช่า หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารงาน สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่มักพบกันอยู่เสมอ ได้แก่ สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ สัมปทาน ค่าความนิยม ค่าใช้จ่ายในการก่อตั้งบริษัท และเครื่องหมายการค้า

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนต้องมีคุณสมบัติครบทั้งสามประการ คือ

1. สามารถระบุได้
2. อยู่ภายใต้การควบคุมของกิจการ
3. ก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต

การจัดประเภทสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอาจปรากฏในงบดุลภายใต้ชื่อ สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible assets) สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ใช้ในการดำเนินงาน (Intangible operational assets) สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Intangible fixed assets) หรือสินทรัพย์อื่น (Other assets)

ลักษณะของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนสามารถจำแนกตามลักษณะได้ดังนี้

1. สามารถระบุได้ (Identifiability) สิทธิทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตนบางชนิดสามารถแยกเป็นเอกเทศให้เห็นต่างหากจากสิทธิอื่นของกิจการได้ เช่น สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและสัมปทาน สิทธิทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตนบางชนิดไม่สามารถแยกออกมาให้เห็นเป็นตัวเงินได้ แต่ทำให้มูลค่าของกิจการสูงขึ้น

2. ลักษณะของการได้มา (Manner of acquisition) สิทธิทรัพย์สินไม่มีตัวตนอาจได้มาหลายวิธี เช่น

- ซื้อจากหน่วยงานอื่น เช่น การซื้อสัมปทานหรือลิขสิทธิ์จากผู้อื่น
- การรวมธุรกิจ เช่น ค่าความนิยมที่เกิดขึ้นจากการซื้อธุรกิจ
- ได้จากการอุดหนุนของรัฐบาล เช่น สิทธิสำหรับเครื่องบินลงจอด สิทธิในการดำเนินการสถานีวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น
- ได้จากการแลกเปลี่ยน เช่น นำสิทธิทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตนหรือสิทธิอื่นของกิจการไปแลกเปลี่ยน
- เกิดขึ้นจากการพัฒนาการดำเนินงานภายในกิจการเอง เช่น ลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้า เป็นต้น

3. การคาดคะเนระยะเวลาของประโยชน์ที่ได้รับ (Expected period of benefit) ระยะเวลาของประโยชน์ของสิทธิทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตนจะถูกจำกัดด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจหรือข้อกฎหมายหรือสัญญา เช่น สิทธิ

บัตรทางการประดิษฐ์มีอายุทางกฎหมาย 20 ปี นับจากวันขอรับสิทธิบัตร อย่างไรก็ตาม หากไม่มีข้อกำหนดของกฎหมาย กิจการต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าอายุการให้ประโยชน์ของสิทธิบัตรไม่มีตัวตนต้องไม่เกิน 20 ปี นับจากสิทธิบัตรนั้นใช้ประโยชน์ได้

4. ความสามารถในการแลกเปลี่ยน (Exchangeability) สิทธิบัตรไม่มีตัวตนบางประเภทสามารถแลกเปลี่ยนได้ เช่น ขายหรือซื้อ ได้แก่ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ล้มปทาน ค่าความนิยมที่เกิดขึ้นภายในกิจการไม่ถือเป็นสิทธิบัตร ไม่สามารถระบุได้และไม่สามารถแลกเปลี่ยนได้ ค่าความนิยมจะมีมูลค่าก็ต่อเมื่อมีการรวมธุรกิจเกิดขึ้นเท่านั้น

หลักการบัญชีสำหรับสิทธิบัตรไม่มีตัวตน

หลักบัญชีสำหรับสิทธิบัตรไม่มีตัวตนจะเหมือนกับหลักการบัญชีที่ใช้สำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ได้แก่

1. ใช้หลักราคาทุนบันทึกสิทธิบัตรไม่มีตัวตน ณ วันที่ได้สิทธิบัตรนั้นมา
2. ใช้หลักการจับคู่ในระหว่างงวดที่ใช้ประโยชน์จากสิทธิบัตร
3. ณ วันที่จำหน่ายสิทธิบัตร ใช้หลักการรับรู้รายได้ และบันทึกกำไรหรือขาดทุนเท่ากับผลต่างระหว่างเงินที่ได้รับและราคาตามบัญชีของสิทธิบัตร

การตีราคา

การซื้อสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ซื้อจากภายนอกจะถูกลงบันทึกในราคาทุน ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนในการซื้อและรายจ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่จ่ายไปเพื่อให้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนนี้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งาน เช่น ค่าธรรมเนียมกฎหมายและค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น

หากสินทรัพย์ไม่มีตัวตนทั้งหมดหรือบางส่วนได้มาจากการแลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตนหรือสินทรัพย์อื่นที่ไม่คล้ายคลึงกัน **ต้นทุนของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนให้ใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้มา**

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เกิดจากภายในกิจการเอง

ต้นทุนที่เกิดขึ้นภายในซึ่งก่อให้เกิดรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนโดยปกติแล้วจะถือเป็นค่าใช้จ่ายในงวดทันที

ต้นทุนภายในกิจการจะตั้งรวมเป็นทุนได้คือรายจ่ายที่เกิดจากขั้นตอนการพัฒนา ซึ่งได้แก่ **ต้นทุนทางตรง (Direct costs)** ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนนั้น เช่น ค่าใช้จ่ายด้านกฎหมาย เงินเดือนหรือรายจ่ายอื่นที่เกิดขึ้นเพื่อปกป้องลิขสิทธิ์หรือใบอนุญาตหรือเพื่อพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ชนิดของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนจะแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. **สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่สามารถระบุได้ (Specifically identifiable)** หมายถึงต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งสินทรัพย์ไม่มีตัวตนสามารถระบุได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนสินทรัพย์ไม่มีตัวตนชนิดนั้น
2. **สินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทค่าความนิยม (Goodwill-type)** เป็นสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดสิทธิหรือข้อได้เปรียบแต่มีอายุระบุได้แน่นอนและไม่สามารถกำหนดอายุของประโยชน์นั้นได้

ตารางที่ 9-1 แสดงวิธีการบัญชีสำหรับสินทรัพย์ไม่มีตัวตนประเภทต่าง ๆ

ตารางที่ 9-1 วิธีการบัญชีสำหรับสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนประเภทต่าง ๆ

ชนิดของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน	ลักษณะของการได้มา	
	ซื้อ	เกิดขึ้นเองภายใน
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่สามารถระบุได้ (เช่น ลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า)	<ol style="list-style-type: none"> รวมเป็นทุนด้วยต้นทุนที่จ่ายซื้อ ตัดจำหน่ายภายในอายุทางกฎหมายหรืออายุการใช้ประโยชน์โดยประมาณ แล้วแต่เวลาใดจะสั้นกว่า 	<ol style="list-style-type: none"> ค่าใช้จ่ายหรือรวมเป็นทุนขึ้นอยู่กับชนิดของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ถ้ารวมเป็นทุน ให้ตัดจำหน่ายเช่นเดียวกับสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่ซื้อ
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่ไม่สามารถแยกเป็นเอกเทศหรือระบุได้ (เช่น ค่าความนิยม)		<ol style="list-style-type: none"> ค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดรายการขึ้น ถ้าไม่สามารถรวมเป็นทุนได้ ก็ไม่ต้องตัดจำหน่าย

การตัดจำหน่ายสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน

ต้นทุนของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนจะต้องจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลและมี**ระบบ**ตามอายุของกฎหมายหรือระยะเวลาที่สินทรัพย์นั้นให้ประโยชน์แล้วแต่เวลาใดจะสั้นกว่า กระบวนการจัดสรรนี้เรียกว่า **การตัดจำหน่าย (Amortization)**

ปัจจัยต่อไปนี้จะต้องนำมาพิจารณาในการประมาณอายุของสินทรัพย์

1. กฎหมาย ข้อบังคับหรือระยะเวลาของสัญญา
2. ข้อกำหนดสำหรับการต่ออายุหรือขยายเวลาอาจเปลี่ยนอายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ได้
3. ผลกระทบจากการล้มสมัยด้านเทคนิคหรือปัจจัยด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ
4. ความคาดหวังอายุการใช้ประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มพนักงาน
5. การโต้ตอบของคู่แข่งอาจเป็นข้อจำกัดของข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในปัจจุบันหรือในอนาคต
6. อายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอาจขึ้นอยู่กับอายุการใช้งานของสินทรัพย์อื่น
7. เสถียรภาพของอุตสาหกรรมและการเปลี่ยนแปลงของตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ใช้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนนั้น

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนไม่มีราคาคงเหลือ ระยะเวลาการตัดจำหน่ายขึ้นอยู่กับประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรืออายุทางกฎหมาย แล้วแต่เวลาใดจะสั้นกว่า โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าอายุการใช้ประโยชน์ไม่เกิน 20 ปี เว้นแต่จะมีเหตุผลที่ทำให้เชื่อมั่นว่าอายุประโยชน์จะเกิน 20 ปี การตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนต้องใช้**วิธีเส้นตรง** หากกิจการไม่สามารถกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์ได้อย่างน่าเชื่อถือ

สิทธิบัตรที่ไม่มีตัวตนที่แลกเปลี่ยนได้

สิทธิบัตร

สิทธิบัตร (Patents) หมายถึง หนังสือสำคัญที่รัฐออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์คิดค้น หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด

สิทธิบัตรแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือสิทธิบัตรการประดิษฐ์ และสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

- **การประดิษฐ์ (Invention)** หมายถึงความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับ ลักษณะ องค์ประกอบ โครงสร้างหรือกลไกของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งกรรมวิธีในการผลิต การเก็บรักษา หรือการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น หรือทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม
- **การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product design)** หมายถึงความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างไปจากเดิม

ตัวอย่างที่ 9-1 บริษัทหนนทรี จำกัด จ่ายค่าใช้จ่ายด้านกฎหมายในวันที่ 1 มกราคม 25+5 เพื่อจดทะเบียนสิทธิบัตรสำหรับสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่คิดค้นสำเร็จ เป็นเงินทั้งสิ้น 340,000 บาท สิทธิบัตรมีอายุประโยชน์การใช้งาน

20 ปี ตัดจำหน่ายด้วยวิธีเส้นตรง การบันทึกค่าธรรมเนียมนกฎหมายและการตัดจำหน่ายในวันสิ้นงวดบัญชี มีดังนี้

1 มกราคม 25+5

สิทธิบัตร	340,000
เงินสด	340,000
บันทึกค่าธรรมเนียมนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิบัตร	

31 ธันวาคม 25+5

สิทธิบัตรตัดจำหน่าย	17,000
สิทธิบัตร	17,000
บันทึกสิทธิบัตรตัดจำหน่าย (340,000 ÷ 20 ปี)	

การตัดจำหน่ายสิทธิบัตรอาจใช้วิธีจำนวนหน่วยผลผลิต (Units-of-production) ก็ได้ วิธีนี้จะเหมือนกับวิธีคิดค่าเสื่อมราคาของอาคารและอุปกรณ์

ลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ (Copyrights) หมายถึงสิทธิที่ชอบด้วยกฎหมายของนักประพันธ์ จิตรกร นักดนตรี ช่างแกะสลักและศิลปินสาขาอื่น ๆ สำหรับผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น เครื่องหมายการค้าและชื่อการค้า

เครื่องหมายการค้าและชื่อการค้า

เครื่องหมายการค้าและชื่อการค้า (Trademarks and Trade names) คือเครื่องหมายซึ่งอาจเป็นภาพ หรือคำ ชื่อหรือตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่ใช้กำกับสินค้าหรือบริการ เพื่อให้คนทั่วไปสามารถแยกแยะได้ว่าสินค้านั้นมีเอกลักษณ์พิเศษและแตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของผู้อื่น

เครื่องหมายการค้าแบ่งออกได้ดังนี้

- **เครื่องหมายสำหรับสินค้า (Goods mark)** คือเครื่องหมายที่ใช้กับสินค้าประเภทเครื่องอุปโภคและบริโภคทั่ว ๆ ไป
- **เครื่องหมายบริการ (Service mark)** คือเครื่องหมายที่ใช้กับการบริการต่าง ๆ
- **เครื่องหมายรับรอง (Certification mark)** คือเครื่องหมายที่ใช้รับรองคุณภาพของสินค้าหรือบริการ
- **เครื่องหมายร่วม (Collective mark)** คือเครื่องหมายที่ใช้กับสินค้าหรือบริการที่ผลิตจากกลุ่มบริษัทหรือบริษัทในเครือเดียวกัน

สัมปทานและใบอนุญาต

สัมปทาน (Franchises) หมายถึงสัญญาข้อตกลงระหว่างเจ้าของสัมปทาน (Franchisor) และผู้รับสัมปทาน (Franchisee) ที่เจ้าของ

สัมปทานให้สิทธิแก่ผู้รับสัมปทานในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือบริการที่
ระบุ หรือสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้า ชื่อการค้า หรือกระทำหน้าที่
บางประการ ภายในพื้นที่ที่ระบุไว้

ใบอนุญาต (Licenses) หมายถึงสิทธิของเอกชนในการใช้ทรัพย์สิน
ของรัฐ

สิทธิการเช่า (Leaseholds) คือสัญญาที่เกิดจากการตกลงระหว่าง
สองฝ่ายคือผู้ให้เช่าหรือเจ้าของสินทรัพย์ (Lessor or owner of
property) กับผู้เช่า (Lessee or renter of property) โดยผู้ให้เช่าให้
สิทธิแก่ผู้เช่าในการใช้สินทรัพย์ที่ผู้ให้เช่าเป็นเจ้าของ ในระยะเวลาที่
กำหนดด้วยผลตอบแทนที่ระบุ

รายการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการเช่ามีดังนี้

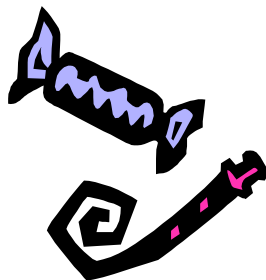
★ **ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า (Lease prepayment)** หมายถึง ค่าเช่าที่
จ่ายเป็นเงินล่วงหน้าหรือจ่ายเป็นยอดรวมล่วงหน้า กิจการต้องจัดสรรค่า
เช่าล่วงหน้าไปตามงวดที่ถูกต้อง ผู้เช่าอาจซื้อสิทธิพิเศษในการใช้สิน
ทรัพย์สำหรับระยะเวลาที่กำหนด ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้าเหล่านี้ต้องแสดงเป็น
ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าไม่ใช่สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

★ การปรับปรุงสินทรัพย์ตามสัญญาเช่า

สัญญาเช่าระยะยาวจะก่อให้เกิดรายการปรับปรุงสินทรัพย์ตามสัญญาเช่า (Leasehold improvement) ตามมา รายการดังกล่าวจะเกิดขึ้นกับสินทรัพย์ที่เช่าซึ่งตกเป็นของผู้ให้เช่าเมื่อสัญญาเช่าครบกำหนด ถ้าผู้เช่าก่อสร้างอาคารใหม่บนที่ดินที่เช่าหรือปรับปรุงอาคารเดิมที่มีอยู่แล้ว ผู้เช่ามีสิทธิในการใช้สินทรัพย์ระหว่างอายุการเช่าแต่สินทรัพย์เหล่านี้จะตกเป็นของผู้ให้เช่าเมื่อหมดอายุการเช่า

★ สัญญาเช่าฝ่ายทุน

บางกรณีสัญญาเช่าอาจระบุการโอนผลประโยชน์ทั้งหมดและความเสี่ยงที่เกิดขึ้นให้กับเจ้าของสินทรัพย์ เรียกว่า สัญญาเช่าฝ่ายทุน (Capital lease) ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจแก่ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับการซื้อสินค้าผ่อนชำระ ดังนั้นจึงต้องรับรู้มูลค่าสินทรัพย์เมื่อจ่ายค่าเช่า และจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่มีตัวตนแทนการจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่แยกเป็นเอกเทศหรือระบุได้แต่แลกเปลี่ยนไม่ได้

ค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี

ค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี (Deferred charges) หมายถึงรายจ่ายที่คาดว่าจะก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต ส่วนใหญ่แล้ว มักจะเป็นค่าใช้จ่ายล่วงหน้าในระยะยาว

ค่าใช้จ่ายเริ่มต้นกิจการ

ค่าใช้จ่ายเริ่มต้นกิจการ (Startup costs) หมายถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นสำหรับกิจการในขั้นพัฒนา (Development-stage company) ก่อนที่กิจการเหล่านี้จะมีรายได้เป็นสาระสำคัญจากการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายเหล่านี้มักจะถือเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนและตัดจำหน่ายในปีต่อมา (สูงสุดไม่เกิน 40 ปี)

การรับรู้เป็นค่าใช้จ่าย

บางกรณี กิจการจ่ายรายจ่ายเพื่อจะทำให้กิจการได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต แต่กิจการไม่สามารถรับรู้รายจ่ายดังกล่าวเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตนหรือสินทรัพย์อื่นได้ ดังนั้นกิจการต้องรับรู้รายจ่ายดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดการเพิ่มขึ้น ได้แก่

1. ค่าใช้จ่ายในการก่อตั้งกิจการ (Organization costs) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นก่อนการดำเนินงาน เช่น
  - รายจ่ายสำหรับการวางระบบบัญชี
  - ค่าธรรมเนียมด้านกฎหมายและค่าใช้จ่ายด้านเลขานุการ
  - ค่าใช้จ่ายในการเปิดโรงงานหรือธุรกิจ
  - ค่าใช้จ่ายในการเริ่มดำเนินงานใหม่หรือค่าใช้จ่ายในการเปิดตัวผลิตภัณฑ์ใหม่หรือกรรมวิธีใหม่
2. รายจ่ายในการอบรมบุคลากร
3. รายจ่ายในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย
4. รายจ่ายในการย้ายสถานที่หรือรายจ่ายในการจัดองค์กรใหม่ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ไม่สามารถแยกเป็นเอกเทศหรือระบุได้ :
ค่าความนิยม

ค่าความนิยม

ค่าความนิยม (Goodwill) ถือเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ซึ่งมีลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนลูกหนี้ สินค้าหรือสิทธิบัตรที่สามารถขายหรือแลกเปลี่ยนในท้องตลาดได้ แต่ค่าความนิยมเป็นสินทรัพย์เฉพาะของธุรกิจเท่านั้น ค่าความนิยมแสดงถึงมูลค่าคาดหวังทางการเงินในอนาคตสูงกว่าปกติ

ความคาดหวังนี้เกิดเนื่องจากสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ลักษณะที่น่าพอใจหรือปัจจัยที่ทำให้กิจการสามารถทำกำไรได้เกินกว่าระดับปกติ ได้แก่

- มีทีมผู้บริหารดีเยี่ยม
- องค์กรมียอดขายสูง
- การโฆษณาและประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพ
- มีฝ่ายขายที่ยอดเยี่ยม
- มีกระบวนการผลิตหรือสูตรที่เป็นความลับ
- มีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า
- ถูกจัดอันดับเครดิตอยู่ในเกณฑ์ดี
- ให้การฝึกอบรมระดับสูงกับพนักงานและลูกค้า
- คุณภาพของสินค้าหรือบริการเป็นที่ยอมรับในอุตสาหกรรม
- มีความสัมพันธ์ที่ดีกับกิจการอื่น
- ฝ่ายจัดการของบริษัทคู่แข่งอ่อนแอ
- พัฒนาการในการบริหารงานของคู่แข่งไม่น่าพอใจ
- มีข้อได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้งหรือข้อได้เปรียบทางด้านภาษี

การวัดค่าและบันทึกค่าความนิยม

ค่าความนิยมเกิดจากการเปรียบเทียบมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิกับราคาซื้อขายธุรกิจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ค่าความนิยมคือมูลค่าที่

เหลืออยู่ ซึ่งเป็นส่วนต่างของต้นทุนการซื้อธุรกิจที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ได้มา

$$\begin{aligned}
 & \text{มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ซื้อ} \\
 & \text{ที่ซื้อ} \\
 & \text{ค่าความนิยม} \\
 & = \text{มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่มีตัวตนและสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่สามารถระบุได้} \\
 & = \text{ราคาที่จ่ายซื้อกิจการ} \\
 & \quad - \text{มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ซื้อ} \\
 & \quad - \text{มูลค่ายุติธรรมของหนี้สิน} \\
 & \quad - \text{มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ซื้อ}
 \end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ 9-2 บริษัทนันทรี จำกัด ตัดสินใจที่ซื้อบริษัทเลิศปรีชา จำกัด เมื่อต้นปี 25+2 เพื่อขยายช่องทางการค้า โดยจะจ่ายซื้อด้วยเงินสดในราคา 800,000 บาท งบดุลของบริษัทเลิศปรีชา มีดังนี้

บริษัทเลิศปรีชา จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25+1

	สินทรัพย์		ส่วนของผู้ถือหุ้น
เงินสด	50,000	หนี้สินหมุนเวียน	110,000
ลูกหนี้	70,000	ส่วนของผู้ถือหุ้น	200,000
สินค้า	84,000	กำไรสะสม	200,000
ที่ดินอาคารและอุปกรณ์	306,000		
รวมสินทรัพย์	510,000	รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	510,000

มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทเลิศปรีชา มีดังนี้	
เงินสด	50,000
ลูกหนี้	70,000
สินค้า	244,000
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)	410,000
สิทธิบัตร	36,000
หนี้สิน	<u>(110,000)</u>
มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิรวม	<u>700,000</u>

บริษัทนนทรีจะบันทึกบัญชีสำหรับการซื้อบริษัทเลิศปรีชา ดังนี้

เงินสด	50,000
ลูกหนี้	70,000
สินค้า	244,000
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์.....	410,000
สิทธิบัตร	36,000
ค่าความนิยม	100,000
หนี้สิน	110,000
เงินสด	800,000

การตัดจำหน่ายค่าความนิยม

วิธีการตัดจำหน่ายค่าความนิยมมี 3 แนวคิด คือ

1. ตัดจำหน่ายค่าความนิยมทั้งหมดเข้าบัญชีส่วนของผู้ถือหุ้น
(Charge goodwill off immediately to stockholders' equity)
2. คงบัญชีค่าความนิยมไว้ตราบเท่าที่มูลค่าไม่ลดลง (Retain goodwill indefinitely unless reduction in value occurs)
3. ตัดจำหน่ายค่าความนิยมภายในระยะเวลาที่ให้ประโยชน์
(Amortize goodwill over useful life)

มาตรฐานการบัญชีไทยฉบับที่ 43 เรื่อง การรวมกิจการ กำหนดให้บันทึกค่าความนิยมเป็นสินทรัพย์และให้ตัดจำหน่ายอย่างมีระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ของค่าความนิยมในอนาคต โดยใช้**วิธีเส้นตรง**เว้นแต่จะมีหลักฐานสนับสนุนว่าวิธีอื่นเหมาะสมกว่า ระยะเวลาตัดจำหน่าย**ไม่ให้เกิน 20 ปี**

สมมติว่าบริษัทนนทรีคาดว่าค่าความนิยมจะให้ประโยชน์ในอนาคตเป็นเวลา 5 ปี ดังนั้นบริษัทนนทรีจะต้องตัดจำหน่ายค่าความนิยม ณ วันสิ้นงวดบัญชีดังนี้

ค่าความนิยมตัดจำหน่าย 20,000

ค่าความนิยม 20,000

ค่าความนิยมตัดจำหน่ายจะนำไปแสดงเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาด
ทุน

ค่าความนิยมติดลบ

ค่าความนิยมติดลบ (Negative goodwill or badwill) เกิดขึ้น
เมื่อมีการผู้ลงทุนสามารถซื้อกิจการอื่นด้วยราคาที่ต่อรองกันได้
(Bargaining purchase) ค่าความนิยมติดลบเกิดขึ้นเมื่อมูลค่ายุติธรรม
ของสินทรัพย์สุทธิที่ซื้อสูงกว่าต้นทุนการซื้อธุรกิจ

การด้อยค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

การด้อยค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (Impairment of intangible
assets) สามารถนำหลักการบัญชีสำหรับการด้อยค่าของสินทรัพย์ถาวรมา
ใช้ได้ ดังนั้นการด้อยค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนจะเกิดขึ้นเมื่อมีข้อบ่งชี้ว่า
ราคาตามบัญชีของสินทรัพย์จะไม่สามารถฟื้นขึ้นมาสู่ปกติได้ การทดสอบ
การด้อยค่าทำได้โดยประมาณกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต
จากการใช้สินทรัพย์นั้น

สินทรัพย์จะด้อยค่า เมื่อ

ผลรวมของกระแสเงินสดสุทธิที่คาดว่าจะได้รับ

จากการขายหรือการใช้สินทรัพย์ในอนาคต (คิดลดแล้ว) น้อยกว่า

ราคาตามบัญชีของสินทรัพย์

$$\text{ขาดทุนจากการด้อยค่า} = \text{ราคาตามบัญชีของสินทรัพย์} \\ - \text{มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ด้อยค่า}$$

การด้อยค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ระบุได้

ตัวอย่างที่ 9-3 บริษัทนันทรี จำกัด มีสิทธิบัตรสำหรับใช้ในการผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง ในปัจจุบันนี้เนื่องจากความต้องการสินค้าชนิดนี้ในท้องตลาดมีปริมาณลดลงมาก จึงทำให้การผลิตและขายสินค้าชนิดนี้ประสบผลขาดทุน สิทธิบัตรที่บริษัทมีอยู่จึงก่อให้เกิดกำไรแก่กิจการน้อยมาก

บริษัทจึงมีการทดสอบการด้อยค่าของสินทรัพย์โดยประมาณกระแสเงินสดสุทธิที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจากสิทธิบัตรเท่ากับ 7,000,000 บาท และเมื่อคิดลด (Discounting) โดยใช้อัตราดอกเบี้ยท้องตลาดปรากฏว่ามูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิเท่ากับ 400,000 บาท สิทธิบัตรนี้มีราคาตามบัญชีเหลืออยู่เท่ากับ 600,000 บาท

เนื่องจากกระแสเงินสดสุทธิที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต (คิดลดแล้ว) มีค่าน้อยกว่าราคาตามบัญชีของสิทธิบัตร ดังนั้นจึงต้องคำนวณขาดทุนจากการด้อยค่า ดังนี้

ราคาตามบัญชีของสิทธิบัตร	600,000	บาท
หัก มูลค่ายุติธรรม (มูลค่าปัจจุบัน)	<u>400,000</u>	
ขาดทุนจากการด้อยค่า	<u>200,000</u>	

การบันทึกบัญชีในสมุดของบริษัทหนนทรี ทำได้ดังนี้

ขาดทุนจากการด้อยค่า.....200,000

สิทธิบัตร..... 200,000

การด้อยค่าของค่าความนิยม

ค่าความนิยมเป็นการประมาณค่าจากหลักการดำเนินงานต่อเนื่อง (Going concern) และไม่สามารถแยกออกจากสินทรัพย์และหนี้สินอื่น ๆ ได้ ผลที่ตามมาคือการด้อยค่าของค่าความนิยมจะเกี่ยวข้องกับกลุ่มสินทรัพย์สุทธิ

ตัวอย่างที่ 9-4 บริษัทหนนทรี จำกัดแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 แผนก แผนกที่ 1 ผลิตสินค้า ก ซึ่งซื้อกิจการมาเมื่อ 5 ปีที่แล้วเป็นเงิน 4,000,000 บาท ผลการดำเนินงานในสามไตรมาสที่ผ่านมาปรากฏว่าขาดทุนโดยตลอด ฝ่ายบริหารจึงทบทวนการดำเนินงานของแผนกที่ 1 เพื่อรับรู้การด้อยค่า สินทรัพย์สุทธิของแผนกที่ 1 รวมค่าความนิยมมีราคาตามบัญชี 4,800,000 บาท ดังนี้

เงินสด	400,000
ลูกหนี้	600,000
สินค้า	800,000
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)	1,600,000
ค่าความนิยม	2,400,000

หัก: เจ้าหนี้และตัวเงินรับ	(1,000,000)
สินทรัพย์สุทธิ	<u>4,800,000</u>

การทดสอบการด้อยค่าพบว่ากระแสเงินสดสุทธิที่คาดว่าจะได้รับจากแผนกที่ 1 เท่ากับ 4,000,000 บาท เมื่อคิดลดเป็นมูลค่าปัจจุบันแล้วมีค่าเท่ากับ 2,600,000 บาท ขาดทุนจากการด้อยค่าจึงเกิดขึ้นเท่ากับ

ราคาตามบัญชีของแผนกที่ 1	4,800,000
มูลค่ายุติธรรม	<u>2,600,000</u>
ขาดทุนจากการด้อยค่า	<u>2,200,000</u>

ขาดทุนจากการด้อยค่าสำหรับค่าความนิยม จึงถูกบันทึกบัญชีดังนี้

ขาดทุนจากการด้อยค่า.....2,200,000

ค่าความนิยม 2,200,000

ถ้าขาดทุนจากการด้อยค่าสูงกว่าราคาตามบัญชีของค่าความนิยม ขาดทุนที่เพิ่มขึ้นนี้จะนำไปลดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ถาวรที่เหลืออยู่

รายการวิจัยและพัฒนา

การวิจัย (Research) หมายถึง การสำรวจตรวจสอบที่วางแผนและริเริ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์หรือทางด้านเทคนิค

การพัฒนา (Development) หมายถึง การนำผลของการวิจัยหรือความรู้อื่นมาใช้ในแผนงานหรือการออกแบบเพื่อผลิตสิ่งใหม่ หรือสิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างเป็นสาระสำคัญก่อนที่จะเริ่มผลิต ขยายหรือใช้ในเชิงพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบ ชิ้นส่วน อุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ ขั้นตอน ระบบ หรือบริการใหม่

ข้อยุ่งยากในการบันทึกบัญชีสำหรับค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา คือ (1) การกำหนดต้นทุนให้สัมพันธ์กับกิจการ โครงการหรือผลที่ได้รับ และ (2) การกำหนดจำนวนผลประโยชน์ในอนาคตและระยะเวลาที่ได้รับประโยชน์

ร่างมาตรฐานการบัญชี (กรกฎาคม 2543) เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน กำหนดให้กิจการต้องแยกประเภทขั้นตอนของการก่อให้เกิดสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการวิจัยและขั้นตอนการพัฒนา

ขั้นตอนการวิจัย

กิจการต้อง**ไม่รับรู้สินทรัพย์ไม่มีตัวตน**ที่เกิดจากการวิจัยหรือในขั้นตอนของการวิจัยของโครงการภายใน แต่ให้รับรู้รายจ่ายในการวิจัยหรือขั้นตอนการวิจัยของโครงการภายในเป็น**ค่าใช้จ่าย**เมื่อรายจ่ายนั้นเกิดขึ้น เนื่องจากกิจการไม่สามารถแสดงให้เห็นว่าสินทรัพย์ไม่มีตัวตนนั้นมีอยู่จริงและจะก่อให้เกิดประโยชน์ในอนาคต

กิจกรรมการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งหาความรู้ใหม่ การค้นหาทางเลือกสำหรับวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ การประเมินผลและการคัดเลือกขั้นสุดท้ายเพื่อนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ การค้นหาสูตร การออกแบบ เพื่อให้ได้สิ่งที่ดีกว่าเดิม

ขั้นตอนการพัฒนา

กิจการจะรับรู้**สินทรัพย์ไม่มีตัวตน**ที่เกิดจากการพัฒนาหรือเกิดในขั้นตอนการพัฒนาของโครงการภายในได้ก็ต่อเมื่อกิจการสามารถแสดงให้เห็นว่าเป็นไปตามข้อกำหนดทุกข้อต่อไปนี้

1. มีความเป็นไปได้ทางเทคนิคที่กิจการจะทำ**สินทรัพย์ไม่มีตัวตน**ให้เสร็จสมบูรณ์เพื่อให้**สินทรัพย์ไม่มีตัวตน**นั้นสามารถมีไว้เพื่อใช้งานหรือเพื่อขาย
2. กิจการมีความตั้งใจที่จะทำ**สินทรัพย์ไม่มีตัวตน**ให้เสร็จสมบูรณ์เพื่อใช้งานหรือเพื่อขาย**สินทรัพย์**นั้น
3. กิจการมีความสามารถที่จะใช้งานหรือขาย**สินทรัพย์ไม่มีตัวตน**นั้น
4. กิจการสามารถแสดงให้เห็นวิธีที่**สินทรัพย์ไม่มีตัวตน**จะก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต กิจการต้องสามารถแสดงให้เห็นว่าผลของ**สินทรัพย์ไม่มีตัวตน**หรือ**สินทรัพย์ไม่มีตัวตน**นั้นมีตลาดรองรับอยู่แล้วในปัจจุบัน หรือหากกิจการนำ**สินทรัพย์ไม่มี**

ตัวตนไปใช้เป็นการภายในกิจการต้องสามารถแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนนั้น

5. กิจการมีทรัพยากรด้านเทคนิค ด้านการเงิน และทรัพยากรอื่นเพียงพอที่จะนำมาใช้เพื่อทำให้การพัฒนาเสร็จสิ้นลงและนำสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนมาใช้งานหรือนำมาขาย
6. กิจการมีความสามารถที่จะวัดมูลค่าของรายการที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่เกิดขึ้นในระหว่างการพัฒนาได้อย่างน่าเชื่อถือ

กิจกรรมของขั้นตอนการพัฒนา ได้แก่ การออกแบบ การก่อสร้าง การทดสอบแบบจำลองในระหว่างขั้นตอนก่อนการผลิตหรือขั้นตอนก่อนการใช้

ราคาทุนของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

ราคาทุนของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่เกิดขึ้นภายในจากการพัฒนาจะประกอบด้วยรายการทุกรายการที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือที่สามารถปันส่วนตามเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลและอย่างสม่าเสมอให้กับการสร้างสรรค์ การผลิตและการจัดเตรียมสินทรัพย์เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ ราคาทุนของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ได้แก่ รายการต่อไปนี้

1. รายจ่ายสำหรับวัตถุดิบและค่าบริการที่ใช้ในการก่อให้เกิดสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
2. เงินเดือน ค่าจ้างและต้นทุนในการจ้างบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการก่อให้เกิดสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
3. รายจ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการก่อสินทรัพย์ เช่น ค่าธรรมเนียมในการลงทะเบียนเพื่อให้ได้สิทธิตามกฎหมาย และค่าตัดจำหน่ายของสิทธิบัตรและใบอนุญาตที่ใช้ในการก่อให้เกิดสินทรัพย์ไม่มีตัวตน
4. ค่าใช้จ่ายในการผลิตหรือค่าใช้จ่ายทั่วไปที่จำเป็นในการก่อให้เกิดสินทรัพย์ไม่มีตัวตนและที่สามารถปันส่วนตามเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลและสม่ำเสมอให้กับสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (เช่น การปันส่วนค่าเสื่อมราคาของอาคารและอุปกรณ์ ค่าเบี้ยประกัน ค่าเช่า)

ในการคำนวณราคาทุนของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เกิดขึ้นภายใน กิจการต้องไม่รวมรายการต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของราคาทุน

1. รายจ่ายในการขาย การบริหารและค่าใช้จ่ายทั่วไป เว้นแต่รายจ่ายดังกล่าวเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดเตรียมสินทรัพย์เพื่อการใช้
2. ขาดทุนจากการดำเนินงานเริ่มแรก ก่อนที่จะนำสินทรัพย์นั้นไปใช้งานตามที่วางแผนไว้

3. ระบายย่ำในการอบรมพนักงานเพื่อให้สามารถนำสินทรัพย์ไม่มีตัวตนนั้นมาใช้งาน

ระบายย่ำดังกล่าวให้ถือเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดรายการเหล่านี้ขึ้น

ตัวอย่างที่ 9-5 บริษัทหนนทรีจำกัด มีระบายย่ำที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาเกิดขึ้น ดังนี้

ชนิดของระบายย่ำ	วิธีปฏิบัติทางการบัญชี
1. การก่อสร้างอาคาร 3 ชั้น พื้นที่ 200,000 ตารางเมตรซึ่งจะใช้เป็นสถานที่ในการค้นคว้าวิจัยระยะยาวในปัจจุบันและอนาคต	ถือเป็นสินทรัพย์ถาวรและคิดค่าเสื่อมราคาเป็นค่าใช้จ่ายในการค้นคว้าพัฒนา
2. ซื้ออุปกรณ์ในการค้นคว้าวิจัยสำหรับใช้ในโครงการปัจจุบันเท่านั้น	ระบายย่ำเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา
3. ซื้อเครื่องมือที่จะใช้ในโครงการปัจจุบันและอนาคต	ถือเป็นสินทรัพย์ถาวรและคิดค่าเสื่อมราคาเป็นระบายย่ำเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา
4. ซื้อวัตถุดิบที่จะใช้ในโครงการวิจัยในปัจจุบันและอนาคต	ถือเป็นของคงคลังและตัดเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเบิกวัตถุดิบไปใช้

(ต่อ)

ชนิดของรายจ่าย	วิธีปฏิบัติทางการบัญชี
5. เงินเดือนสำหรับพนักงานฝ่ายวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องพิมพ์รุ่นใหม่	รายจ่ายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา
6. ต้นทุนในการทดสอบต้นแบบและออกแบบผลิตภัณฑ์	รายจ่ายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา
7. วัสดุดิบ ค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายการผลิตของต้นแบบผลิตภัณฑ์	รายจ่ายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา
8. ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิบัตรสำหรับผลิตภัณฑ์ชิ้นใหม่	ถือเป็นต้นทุนของสิทธิบัตรและตัดจำหน่ายเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายการผลิต
9. เงินเดือนฝ่ายบริหาร	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (ค่าใช้จ่ายในการบริหาร)
10. ต้นทุนในการวิจัยตลาดเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าชนิดใหม่	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (ค่าใช้จ่ายในการขาย)
11. ต้นทุนวิศวกรรมที่เกิดขึ้นในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เพื่อให้สามารถผลิตได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ	รายจ่ายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา

(ต่อ)

ชนิดของรายจ่าย	วิธีปฏิบัติทางการบัญชี
12. ค่านายหน้าพนักงานฝ่ายตลาด ของผลิตภัณฑ์ใหม่	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (ค่าใช้จ่าย ในการขาย)

ตัวอย่างที่ 9-6 ในปี 25+6 บริษัทนन्हรี จำกัดคิดค้นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่
ได้อย่างหนึ่ง โดยคาดว่าจะผลิตออกขายได้ในปี 25+7 รายจ่ายที่เกี่ยวข้อง
ข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในปี 25+6 มีดังนี้

เงินเดือนของกรรมการผู้จัดการ.....	200,000 บาท
ค่าวิจัยและพัฒนาของแผนก	600,000
ค่าวัสดุดิบและวัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้	100,000
ค่าจ้างบริษัท R&D ในการทำวิจัย	160,000
ค่าจดทะเบียนสิทธิบัตร	80,000

บริษัทคาดว่ารายจ่ายดังกล่าวจะได้รับผลตอบแทนในปี 25+7 การ
บันทึกบัญชีในปี 25+6 มีดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	200,000
รายจ่ายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา	860,000*
สิทธิบัตร	80,000
เงินสด	1,140,000

* 600,000+100,000+160,000

รายจ่ายที่เกิดขึ้นภายหลัง

กิจการต้องรับรู้รายจ่ายดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดขึ้น ยกเว้นกิจการสามารถนำรายจ่ายดังกล่าว**รวมเป็นทุน**ของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนได้ หากเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อดังนี้

1. มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่รายจ่ายนั้นจะทำให้สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอนาคตสูงกว่าที่ได้ประมาณไว้แต่เดิม
2. รายจ่ายนั้นเกี่ยวข้องโดยตรงกับสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนและสามารถวัดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ

การเลิกใช้และการจำหน่าย

หากกิจการคาดว่าจะไม่ได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากการใช้สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนหรือหากกิจการต้องการจำหน่ายสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนออกไป กิจการจะต้องตัดบัญชีสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนออกจากงบดุล โดยต้องรับรู้ผลต่างระหว่างจำนวนเงินสุทธิที่ได้รับกับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายจากการเลิกใช้หรือจากการจำหน่ายสินทรัพย์ โดยให้นำไปแสดงในงบกำไรขาดทุนทันที

การแสดงรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนในงบการเงิน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนสามารถนำไปแสดงในงบดุลได้ 2 วิธีคือ

1. แสดงเป็นรายการหนึ่งแยกต่างหากจากสินทรัพย์ถาวรที่มีตัวตน และแสดงด้วยจำนวนสุทธิหลังหักจำนวนที่ตัดเป็นค่าใช้จ่ายแล้ว (ไม่แสดงบัญชีปรับมูลค่า)
2. แสดงภายใต้หัวข้อสินทรัพย์อื่นด้วยจำนวนสุทธิหลังจำนวนที่ตัดเป็นค่าใช้จ่ายแล้ว

สินทรัพย์ไม่มีตัวตนต่อไปนี้อาจแสดงในงบการเงินโดยแยกแต่ละรายการหรือแสดงยอดรวมก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าการแสดงในลักษณะใดจะให้ประโยชน์แก่ผู้ใช้งบในการตัดสินใจได้ดีกว่ากัน

1. ชื่อผลิตภัณฑ์
2. หัวหนังสือและชื่อสิ่งพิมพ์
3. โปรแกรมคอมพิวเตอร์
4. ใบอนุญาตและสิทธิที่จะใช้ชื่อและดำเนินธุรกิจ
5. สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ และสิทธิอื่นในการดำเนินอุตสาหกรรม สิทธิในการดำเนินงานหรือการให้บริการ
6. สูตรอาหาร สูตรอื่น การออกแบบ การจำลอง และแม่แบบ
7. สินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่กำลังพัฒนา

ตัวอย่างที่ 9-7 การแสดงสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนเป็นรายการหนึ่งต่อจากรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (หมายเหตุ 3)

สิทธิบัตร	100,000	
สัมปทาน	400,000	
ค่าความนิยม	<u>500,000</u>	1,000,000

หมายเหตุที่ 3 สิทธิบัตรตัดจำหน่ายตามจำนวนหน่วยที่ผลิตได้ภายในระยะเวลา 6 ปี สัมปทานตัดจำหน่ายภายในระยะเวลา 20 ปี ด้วยวิธีเส้นตรง ค่าความนิยมเกิดขึ้นจากการซื้อบริษัทสยามเครื่องกล จำกัดและตัดจำหน่ายด้วยวิธีเส้นตรง ภายในเวลา 10 ปี

ตัวอย่างที่ 9-8 การแสดงสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนภายใต้หัวข้อสินทรัพย์อื่น

สินทรัพย์อื่น (หมายเหตุ 3)

สิทธิบัตร	280,000	
สัมปทาน	455,000	
ค่าความนิยม	<u>500,000</u>	
รวมสินทรัพย์อื่น		1,235,000

หมายเหตุที่ 3

สิทธิบัตรตัดจำหน่ายตามจำนวนหน่วยที่ผลิตได้ภายในระยะเวลา 6 ปี

สัมปทานตัดจำหน่ายภายในระยะเวลา 20 ปี ด้วยวิธีเส้นตรง

ค่าความนิยมเกิดขึ้นจากการซื้อบริษัทสยามเครื่องกล จำกัดและตัดจำหน่ายด้วยวิธีเส้นตรง ภายในเวลา 10 ปี

การแสดงรายจ่ายเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาในงบการเงิน

กิจการควรเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาที่คิดเป็นค่าใช้จ่ายในงวดในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

	บริษัทศูนย์วิจัยนนทรี จำกัด		
	สำหรับปีสิ้นสุด 31 ธันวาคม		
	25+4	25+3	25+2
ค่าใช้จ่าย:			
วิจัยและพัฒนา (หมายเหตุ 1ก)	XXX	XXX	XXX
การผลิต	XXX	XXX	XXX
ขายและบริหารทั่วไป	XXX	XXX	XXX
สินทรัพย์ไม่มีตัวตนตัดจำหน่าย (หมายเหตุ 1ข)	XXX	XXX	XXX
	XXX	XXX	XXX
หมายเหตุ 1: สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ			
(ก) ต้นทุนในการวิจัยและพัฒนา			
บริษัทบันทึกต้นทุนการวิจัยและพัฒนาที่เกิดขึ้นภายในงวดเป็นค่าใช้จ่ายรวมทั้งต้นทุนที่จัดสรรมาจากห้องปฏิบัติการและแผนกบริการส่วนกลาง			

